

Ik was misdienaar in de Munsterkerk

Het was de gelukkigste dag in mijn jonge leven; Ik mocht misdienaar worden in de Munsterkerk. Ik weet niet meer wie van de priesters bij mijn ouders kwamen, Rector Delsing, Kapelaan Lemmens of Kapelaan van de Boorn. 'Mag Harrie misdienaar worden?' Vader en moeder vonden het 'n goed idee. Dus werd ik 'benoemd' tot misdienaar van de Munsterkerk. Ik was apen-trots. Het was een uitverkiezing die niet voor iedereen was weggelegd, vond ik. Mijn broer Ton was al misdienaar in de Kathedraal. Zijn commentaar had iets van een koude douche. Misdienaar in de Munsterkerk? Dat stelde toch niet zoveel voor? Maar in de Kathedraal, dat was het pas helemaal: dáár begon de éérste mis om 6 uur, in de Munsterkerk pas om half 7. Wij dienen bij huwelijksmissen en uitvaarten. Wij dienen de missen van de bisschop. Dat mogen jullie allemaal niet.

Ondanks deze frontale aanval op mijn nieuwe status startte ik mijn loopbaan enthousiast. Het was heus niet zo dat ik meteen de volgende dag mocht aantreden aan het altaar, nee, ik moest eerst heel wat leren. De eerste horde die genomen moest worden was het Latijn. Al wist ik niet wat het allemaal betekende, ik moest de priester vlot en duidelijk kunnen antwoorden. Zei die: 'dominus vobiscum', dan was ik aan de beurt met: 'et cum spiritu tuo.' Het duurde wel enkele weken voordat ik al die Latijnse zinnen onder de knie had. Hiermee was de basis gelegd.

Nu moest er geoefend worden in de kerk. Dat gebeurde onder leiding van een ervaren misdienaar, in mijn geval was dat welhaast zeker J. Peters. Ik leerde lopen in de toog en rochet, onze ambtskleding. Lopen in toog was voor beginners iets dat geleerd moest worden. Ik was gewend aan de korte broek, maar nu in een lang gewaad, je kon zo makkelijk struikelen, zeker bij het op- en afgaan van de altaar-treden. Dat overkwam mij al op een van de eerste dagen als actief misdienaar. Ik schaamde me, iedereen in de kerk had het gezien. De troost die ik kreeg was heel laconiek: 'dat overkomt ze allemaal.' Daarmee was de kous af. Er viel nog veel meer te leren. Ik kreeg geleerd hoe het grote en zware altaar-missaal 'omgedragen' moest worden. In de liturgie van die tijd stond de priester met de rug naar de mensen. In het begin van de H. Mis lag het missaal aan de rechterkant op het altaar. Voor het evangelie moest het naar de linkerkant gedragen worden. Voor mij als kleine man was het een hele opgave. En dan erbij te bedenken dat je nooit je rug naar het altaar mocht keren. Ik leerde hoe te lopen en te draaien met het zware misboek en -zoals iedere beginner- viel ik met boek en al van de altaar-trappen. Gelukkig maar: het boek kon ertegen en ik ook, al was het mijnerzijds ook nu weer met een hoogrode kleur van schaamte.

In de loop van mijn eerste actieve maanden leerde ik veel dingen die bij het misdienaars-ambt hoorden.

Hoe en wanneer moest er gebeld worden?

Wanneer en hoe moest ik met de ampullen naar de priester?

Ook kreeg ik geleerd hoe de 'luchters' gedragen moesten worden. 'Goed recht houden, anders valt de hete kaarsen-was op je handen of op je rochet' zei de andere misdienaar. De kaarsen aansteken op het altaar was niet zo gemakkelijk. Ik kreeg het stilaan onder de knie. Het was ook niet zo simpel voor 'n kleine man om die lange stok te hanteren met aan het hoge einde die eromheen-gedraaide 'week' en het hoedje om later weer die lange dunne kaarsen te doven.

Uiteindelijk kwam dan het sublieme 'grote werk': het leren hoe het wierookvat te hanteren. Dat was pas voor mij weggelegd, nadat ik echt niet nieuw meer was. Als je het wierookvat mocht hanteren hoorde je pas bij de geroutineerde mannen. Door leren en doen hoorde ik na verloop van tijd echt bij het misdienaars-gilde.

De voornaamste taak was vanzelfsprekend het dienen aan het altaar, gewoon de dagelijkse missen; maar heel zeker ook de plechtige hoogmissen met Kerstmis en Pasen. Dan stond er wel een peloton misdienaars op het priesterkoor, de vier oudsten met vier wierook-vaten en de jongeren voor het gewone werk met luchters, bellen en ampullen. Kerstmis en Pasen, dat waren de hoogtepunten van het jaar.

Ik zie nog altijd al die lampjes in de bogen van het priesterkoor. Het gaf zo'n aparte feestelijke sfeer.

Iedere zon- en feestdag en de hele maand mei was er 's middags lof. Er werd gezongen en de rozenkrans gebeden. Als ik heel eerlijk ben moet ik toegeven dat het dienen van het lof niet mijn lievelingsbezigheid was.

Naast genoemde activiteiten hadden wij nog meer taken.

Op de eerste vrijdag van de maand werd de H. Communie naar de zieken gebracht. Met de priester ging je door de straten van de stad. Priester en misdienaar in ambtsgewaad, de priester met de H. Hosties en ik, of 'n ander, met bel en lantaarn. Ik vond het fijn om met de priester mee te gaan ook al was 't soms -zoals ze in Roermond zeggen- kaad, naat en sjoeverrechtig. Tijdens het voortgaan liet de bel zich steeds horen. Iedereen op straat knielde neer als wij passeerden. Als wij een huis binnengingen zei de priester: Pax huis domini (vrede zei dit huis). Mijn antwoord was: et omnibus habitantibus in ea (en ook voor allen die hier wonen). Dan volgden op de ziekenkamer de communierituelen. Vaak lagen er twee munten klaar. Een munt voor de priester en een muntje voor de misdienaar. Als ik een stuiver kreeg of een dubbeltje, mocht ik het houden. Was mijn loon een kwartje, dan moest het in de misdienaarspot. Het gebeurde ook wel dat 'n misdienaar overdag uit school geroepen werd om de priester te assisteren bij een ziekenzalving. Ook dit ging in ambtsgewaad zoals bij de maandelijkse gang voor de ziekencommunie. Ik herinner mij nog twee van die gelegenheden: de ziekenzalving van de oude 'kirkeplies' van de Munsterkerk en ook een van in mijn ogen deftige meneer in een statig huis. Deze zieke gaf zelf de Latijnse antwoorden die ik eigenlijk moest geven. Voor mij was het hier heel bijzonder dat de priester en ik een royaal honorarium kregen. Voor mij lag op het tafeltje een rijksdaalder.

Wat in het enveloppe zat voor de priester kon ik natuurlijk niet te weten komen. Zoals het voorschrift was, verdween de papieren oorlogsrijksdaalder in de misdienaarspot.

Het absolute hoogtepunt van het jaar was de (kleine) processie. Alle misdienaars trokken dan in de stoet voor het Allerheiligste. Ik voelde mij te midden van mijn collega's heel gewichtig met al die bellen en kaarsen en wolken wierook.

Ja, misdienaar zijn was voor mij niet zomaar iets, ik voelde mij op kleinemannen-manier betrokken bij en medeverantwoordelijk voor de hele eredienst. Dat beleefde ik heel bijzonder toen de klokken uit de toren gehaald werden voor de Duitse oorlogsindustrie. Op het Munsterplein stond een grote vrachtwagen. Of die van de toen beruchte 'Klokkenpeter' was, weet ik niet. Met enkele misdienaars mochten wij met een van de priesters de toren in om afscheid te nemen van de klokken. Een klok stond al klaar om naar beneden getakeld te worden. Wij sloegen met 'n stuk gereedschap op de klok. Dat klonk inderdaad als een klok. In de kortste keren kwam er iemand naar boven die ons kwam weggagen.

Namen.

Ik herinner mij een aantal namen en ook gezichten, die er bij horen. Ik noemde al Rector A. Delsing, Kapelaan V. Lemmens, Kapelaan G. v.d. Boorn en later nog Kapelaan J. Akkers. De koster was de heer Swagten. Van mijn collega-misdienaars herinner ik mij nog Leo Peters, Jac Hens, Kees Dosker, Jac Peters, Gerrie Odekirchen en Winand Bergmans.

Beloning.

In de Sinterklaastijd kreeg iedere misdienaar een aardig cadeautje en eens per jaar maakten we een uitstapje, zoals een middag naar de speeltuin in de Roermondse Weerd.

De sfeer in de Munsterkerk van toen.

De Munsterkerk was een echte bid-kerk, in mijn beleving veel meer dan de Kathedraal. De 'grote Kerk' was vol licht door de grote ramen. De Munsterkerk was kleiner en gaf met haar getemperd licht mij een gevoel van warmte en veiligheid. Ik vond (en vind dit nog altijd) het fijn om er te zijn in die sacrale stilte. Hemel en aarde raken elkaar binnen de muren, zou ik nu zeggen. In die dagen gingen veel mensen dagelijks naar de Munsterkerk; zoals ik het nu aanvoel, niet zozeer naar de mis van zo of zo laat; men ging naar de kerk. Het was steeds een gaan en komen van beminde gelovigen. Vanaf half zeven 's morgens waren aan hoofd- en zijaltaren doorlopend H. Missen. Naast de parochiepriesters kwam er een aantal leraren van het Bisschoppelijk College dagelijks de mis opdragen. De liturgie zag en toen anders uit. De hele morgen werd regelmatig de communie uitgereikt, los van de plaats waar de liturgie het nu voorschrijft. Ik zie nu nog altijd die vrome mensjes die tijdens de missen de rozenkrans zaten te bidden en tussen de missen door bij de biechtstoelen plaats namen om hun biecht te spreken. Ik deed dat ook iedere maand bij een van de kapelaans.

307-4

Het voordeel was dat ik dan niet met de hele klas en de hele school mee hoefde te gaan voor de maandelijkse biecht.

Tijdens al die missen ging de koster meerdere malen rond met de 'klingelbuul'. Of dat in die dagen veel opleverde waag ik te betwijfelen. Zoals ik al vermeldde, in de Munsterkerk waren nooit begrafenissen. Wel waren er vaker rouwdiensten, naar ik nu vermoed zullen het wel jaargetijden geweest zijn. Naar gelang stand en rang van de dierbare overledene tijdens zijn aardse bestaan was het priesterkoor meer of minder gedompeld in de kleur zwart. Alle muren waren door de koster voorzien van grote zwarte gordijnen. Wij moesten dan niet de gewone rode togen aan, maar de zwarte. Midden voor het altaar stond dan de Katafalk. Dat was een hele hoge soort grafkist, ook heel zwart gesluierd, overigens helemaal 'onbewoond'. Tijdens de rouwmis werd er dan in ruime mate gewierookt, zoals nu nog gewoonte is bij begrafenissen. Ook dit ritueel hoorde bij de zeer sfeerbepalende herinneringen die ik heb aan onze Munsterkerk.

Tot slot

Een aantal jaren woon ik weer in Roermond.

In mijn misdienaarsjaren woonde ik met vader en moeder, broers en zussen 'op het Begienhof'. Nu woon ik 'euver de breere'. Voor en na loop ik de Munsterkerk binnen om een ogenblik te genieten van de weldadige en gewijde stilte. En als ik daar dan zit komen vanzelf al die herinneringen boven waarvan ik hier verteld heb.

Misschien lijkt het wat nostalgisch, maar ik beleef het als heel bijzonder dat ik als heel jonge knaap vier jaar verbonden was aan onze 800 jaren oude Munsterkerk die mij de gelukkigste dag van mijn jonge leven bezorgde toen ik ooit mocht zeggen: ik ben misdienaar van de Munsterkerk.

Harrie Simmelink
Misdienaar 1939 – 1943
Em. Priester van het Bisdom Roermond

Reverende Amice Rob,

M.a.v. het 800-jarig bestaan van onze Munsterkerk het volgende.

In de eerste publicaties over de wederende herdenking meen ik de suggestie gelezen te hebben dat het wel eens aardig zou kunnen zijn als mensen hun persoonlijke herinneringen aan de Munsterkerk op schrift zouden stellen.

Hierbij vind je een aantal notities uit de tijd dat ik missionair was in deze kerk.

Ik weet niet of dit de bedoeling was van die suggestie. Laat je mij dat t.z.t. weten?

collegiale graet,

Harrie Simons